

Onderwerp: vraag tot actie om toegankelijkheid van publieke gebouwen te realiseren

Brussel, 12 juli

Geachte minister Demir,
Geachte onderhandelaars,

"We gaan ook na hoe er beter gegarandeerd kan worden dat nieuwe of verbouwde publiek toegankelijke gebouwen effectief toegankelijk zijn en nemen de nodige maatregelen." Met dit voornemen begon de Vlaamse regering in 2019 aan een nieuwe legislatuur. Aan het einde van die beleidsperiode stellen we vast dat die belofte niet waar is gemaakt. Dat stelt NOOZO – Vlaamse adviesraad handicap en de Vlaamse Ouderenraad teleur. **Toegankelijkheid is een mensenrecht.** Ook ouderen die minder mobiel zijn en personen met een handicap hebben net zoals alle andere burgers het recht om gebruik te maken van publieke gebouwen. Toch blijven zij op dit moment in Vlaanderen uitgesloten.

"Ik moet altijd op voorhand bellen om te vragen of het gebouw toegankelijk is. Dat vraagt veel organisatie. Een spontane uitstap doen is niet mogelijk. Ik kom nog vaak ontoegankelijke gebouwen tegen. Dat geeft veel miserie. Ik kan daarom vaak niet deelnemen. Ik wil dezelfde mogelijkheden als andere mensen."

Sinds 2010 moeten publieke gebouwen voldoen aan een aantal toegankelijkheidscriteria. Die liggen vast in de gewestelijke stedenbouwkundige verordening toegankelijkheid. Enkel plannen voor publieke gebouwen die voldoen aan deze criteria zouden een vergunning mogen krijgen. Maar in de praktijk blijkt het anders te verlopen. Inter evaleerde in 2019 al de toepassing van de stedenbouwkundige verordening. Uit hun [steekproef](#) bleek dat slechts 9 van de 147 ontwerpen voldeed aan de

toegankelijkheidsnormen op het moment van de aanvraag voor een omgevingsvergunning. Toch kregen deze ontwerpen groen licht om gebouwd te worden. Na de bouw bleek zelfs geen enkel gebouw nog conform de regels te zijn, omdat er ook tijdens het bouwproces onvoldoende rekening wordt gehouden met de criteria uit de stedenbouwkundige verordening. De huidige verordening slaagt er dus niet in om toegankelijkheid waar te maken. Basistoegankelijkheid is nog altijd niet de norm.

Een grote groep personen kan niet rekenen op een toegankelijke leefomgeving. Zij botsen steeds op ontoegankelijke scholen, gemeentehuizen, werkvloeren, winkels, dokterspraktijken, banken, sportcentra en horecazaken. Zo blijven ze letterlijk en figuurlijk buitengesloten.

“We moeten weg van het idee dat toegankelijkheid alleen maar een kostendrijver is. We moeten ook kijken naar de opbrengsten voor de samenleving. Toegankelijke gebouwen zorgen ervoor dat meer mensen kunnen werken en gebruikmaken van horeca en recreatiegebieden.”

Toegankelijkheid is nochtans één van de grondbeginselen van het VN-verdrag handicap (art. 9). Verdragstaten moeten maatregelen nemen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang tot de fysieke omgeving te geven. [Het VN-comité](#) benadrukte ook al eerder de tekortkomingen op het vlak van toegankelijkheid voor personen met een handicap in Vlaanderen. Er is geen **plan met becijferde, duidelijke en verplichte doelstellingen** op korte, middellange en lange termijn. Ook ontbreekt de **monitoring van de toegankelijkheid** van publieke gebouwen op dit moment. Als gebouwen niet voldoen aan de stedenbouwkundige verordening, is er geen sanctie. Deze tekortkomingen worden onvoldoende als een probleem gezien. Daarnaast zijn de huidige regels ook vooral op personen met een fysieke handicap gefocust. Er zijn nauwelijks **maatregelen die toegankelijkheid verbeteren voor personen met een visuele, auditieve, verstandelijke of psychosociale handicap**. We pleiten daarbij voor universeel ontwerp waarbij de grootst mogelijke groep personen baat heeft bij de bouwkeuzes.

Bijna 15 jaar na de start van de stedenbouwkundige verordening is het dus hoog tijd voor een update. De regelgeving over toegankelijkheid van gebouwen moet duidelijker en beter nageleefd worden. Vanuit NOOZO vragen we de toekomstige Vlaamse regering uitdrukkelijk om dringend werk te maken van **een herziening van de toegankelijkheidsregelgeving**. Deze nieuwe regering staat voor nieuwe kansen. Een update van de toegankelijkheidsregelgeving is een grote opportuniteit, want toegankelijkheid is een belangrijke hefboom voor inclusie. Op deze manier kan de toekomstige Vlaamse regering inzetten op mensenrechten en gelijke kansen vanuit de verschillende beleidsdomeinen. Als je wil meedoen op school, de werkvloer, de sportclub, ... moet je het gebouw kunnen betreden en gebruiken. Als de Vlaamse regering wil dat personen met een handicap en ouderen die minder mobiel zijn, kunnen deelnemen aan het

maatschappelijk leven, moeten ze ook toegang krijgen tot de gebouwen waar dit leven zich afspeelt.

“Het gaat niet enkel over fysieke toegankelijkheid. Universeel ontwerp zorgt ervoor dat naast mensen met een fysieke handicap, ook bijvoorbeeld anderstaligen en jonge gezinnen met kinderwagens kunnen participeren”

Vanuit de beleidsdomeinen Gelijke Kansen en Omgeving is er tijdens de vorige legislatuur hard gewerkt aan een toekomstige update. Het voorbereidende werk is gebeurd. De nieuwe procedure om een vergunning voor een gebouw te krijgen na een verslag van een deskundige toegankelijkheid ziet er veelbelovend uit. Momenteel blijft [dit besluit](#) dode letter bij gebrek aan een herziening van de toegankelijkheidsregels. Het potentieel van deze nieuwe wetgeving wordt niet maximaal benut. **We vragen daarom uitdrukkelijk om al dit voorbereidend werk niet verloren te laten gaan en het wijzigingstraject verder te zetten.**

Er is dringend nood aan **straffere toegankelijkheidsregels**. We verwachten de volgende zaken.

- De wetgeving moet **vereenvoudigd** worden. Afwegingskaders met richtlijnen zijn hierin een eerste stap.
- Het algemeen **toepassingsgebied** van de stedenbouwkundige verordening moet uitgebreid worden.
 - Zo moeten bijvoorbeeld ook personeelsruimtes vallen binnen het toepassingsgebied. Op dit moment kunnen werknemers met een handicap niet rekenen op een toegankelijke personeelsruimte.
 - Ook nieuwe meergezinswoningen horen aan toegankelijkheidsnormen te voldoen.
- Voorzie ook **middelen** om de nieuwe wetgeving goed uit te voeren.
- Zorg voor **handhaving**. Controleer of de gebouwen die een vergunning kregen wel degelijk voldoen aan de stedenbouwkundige verordening. Gebouwen die ontoegankelijk blijken, horen die fouten recht te zetten of een afschrikwekkende sanctie te krijgen.

We verwachten dat de update van de stedenbouwkundige verordening bovenaan de agenda van de nieuwe regering staat. Een integraal toegankelijke leefomgeving is de sleutel tot een maatschappij waarin iedereen gelijke kansen heeft.

Met vriendelijke groeten,
Audrey Muschter
Voorzitter NOOZO

Marijke Dheedene
Directeur Vlaamse Ouderenraad